

เทศน์เช้า วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๒

พระอาจารย์สงบ มนฺตสนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เรามาทำบุญ เราอุทิศส่วยขวนขวาย เพราะเราเชื่อในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ถ้าใจลงนะ “ใจลง” คนทำด้วยหัวใจ เราไปบ้านนอกคอกนา คุณเฒ่าผู้แก่เขาทำบุญสิ เวลาเขาจะใส่บาตรนะ เขาน้อมใส่หัวด้วยหัวใจของเขา เพราะความเชื่อของเขา

เพราะเรามีความเชื่อของเรา เราถึงขวนขวายมาทำบุญกุศล เวลาทำบุญกุศลกันนะ เพื่ออะไร? เพื่อความสุข เพื่อความสุกใส แล้วเรามีความสุขไหม? เราขวนขวาย เราดิ้นรน เราพยายาม กระหืดกระหอบนี่เป็นความสุขไหม? มันเป็นความสุข เป็นความสุขเพราะเป็นความพอใจ สิ่งที่ตอบสนองนะ มันเป็นอามิส นี่เป็นบุญที่เป็นอามิส สิ่งที่เป็นอามิส มีการเสียดสละ

ความเสียดสละนั้นเพื่ออะไร? เพื่อเปิดใจของเราไป

ถ้าเราไม่เคยเปิดหัวใจของเรา สิ่งที่ยังหมกหมมในใจ เวลาเราทุกข์ขึ้นมา เราต้องการให้ทุกข์นี้ไม่อยู่กับเรา แต่เราจะมีความสามารถเข้าใจมันได้ไหม? มีความสามารถที่จะเปิดออกได้ไหม?

บุญกุศลนะ มันอยู่ที่ความลงใจ

เราดูพระนะ ถ้าสิ่งที่เป็นโลกๆ ดูพระต่างๆ ไป เราเห็นของเรา เราเห็นแล้วเรารับได้ไหม? เรารับไม่ได้เพราะว่าพระพวกนั้นประพฤติตัวในสิ่งที่.. เพราะใจของเรา เราพยายามศึกษาธรรมะ เราเข้าถึงศาสนธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มีธรรมและวินัย ธรรมและวินัยเป็นเครื่องตัดสิน

หลวงตาท่านพูดไว้ชัดเจนมาก “เหยียบหัวพระพุทธเจ้าไป แล้วแสดงธรรม”

เหยียบหัวธรรมวินัยไง เหยียบหัวข้อวัตรปฏิบัติ ข้ามนี้ไปแล้วแสดงธรรม.. มันจะเป็นธรรมะใหม่? นี่เหมือนกัน เวลาเขาบวชขึ้นมาเป็นพระเป็นเจ้า บวชเข้ามาในพระพุทธศาสนา แล้วเขาทำตัวอยู่ในกรอบของธรรมและวินัยใหม่ ถ้าเขาไม่ทำตัวอยู่ในกรอบของธรรมและวินัย เราเป็นผู้ที่อยู่ บริษัท ๔ เราเป็นเจ้าของศาสนา เราดูอยู่ เราเห็นอยู่ แต่เจ้าตัวเขาไม่รู้ เจ้าตัวเขาก็คิดว่าเขาทำดีแล้ว เพราะเขามีความเห็นเขาได้แค่นั้น เราจะบอกว่านั้นเป็นโลก

แล้วครูบาอาจารย์ของเรา หลวงปู่มั่นท่านอยู่ป่าอยู่เขา มีใครไปดูแลดูปัญญาของท่าน ท่านอยู่ในป่าในเขานะ ทำไมพวกเรากลับหนีศรัทธาละ? ถ้าพูดถึงทางโลกนะ ท่านมีความทุกข์

หลวงตาท่านบอกประจำว่า “หลวงปู่มั่น ถ้าพูดถึงคน เรื่องของโลกมนุษย์นะ.. เศษมนุษย์” คืออยู่ป่าอยู่เขาท่านไม่มีคุณค่าเลย “เหมือนเศษคน” แต่ทำไมเรากลับหนีกันล่ะ

เห็นไหม เพราะเคารพธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาเราบวชขึ้นมาแล้ว พระทุกองค์ “รุกขมุลเสนาสนัง.. เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ” ถ้าอุปัชฌาย์ไม่ให้กรรมฐาน เป็นพระไม่ได้ แล้วบวชขึ้นมาแล้วให้อยู่รุกขมุลเสนาสนัง รุกขมุล.. อยู่โคนไม้ อยู่ป่าอยู่เขา นี่พระทุกองค์บวชเหมือนกัน จะปริยัติ-ปฏิบัติ เหมือนกันหมดเลย พอเหมือนกันหมดเลยบวชเข้ามาแล้วมีความสำนึกไหม? ถ้ามีความสำนึกใจเขาก็จะเป็นธรรม

ใจของเขาเป็นธรรมเพราะอะไร เพราะเขาหลงธรรมวินัย

แต่ถ้าใจเป็นโลก บวชเป็นประเพณี บวชเป็นวัฒนธรรม บวชมาเพื่อดำรงชีวิต บวชมาเพื่อสักการะ “โมฆบุรุษตายเพราะลาภ” โมฆบุรุษไง เราเป็นโมฆบุรุษเพราะเราเห็นลาภสักการะ เราตายเพราะลาภสักการะ นั่นเป็นโลก ในเมื่อสิ่งที่เป็นโลก.. แล้วเป็นธรรมละ “เป็นธรรม” เราหลงใจ

เราทำบุญกุศล คุณิ เขาตัดบาตรๆ เขาทำบุญกุศลกัน บอกที่ไหนก็ทำได้.. ไซ้ ที่ไหนก็ทำได้

ในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ

“ถ้าทำบุญ ควรทำที่ไหน..”

“เธอทำที่พอใจ”

“แต่ถ้าเอาผลละ”

“เอาผล ต้องว่ากันตามข้อเท็จจริง”

นี่ก็เหมือนกัน ใจเราพอเข้าถึงศาสนา เรากระหืดกระหอบกัน เราพยายามของเรา เพราะเราลงใจของเรา เราทำเพื่ออุดมคติของเรา เราทำของเรา

ในการประพฤติปฏิบัติ เราเห็นกันปฏิบัติๆ ปฏิบัติธรรมๆ เราก็จะประพฤติปฏิบัติ ธรรม เติบงกรม นั่งสมาธิภาวนา เราอ้างหลวงตาทุกคำนะ เพราะหลวงตาท่านพูดจริงๆ ท่านบอกว่า “ถ้าเดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนา हमามันดีกว่าเราอีก हमามันวิ่งไปวิ่งมา हमามันมี ๔ ขาด้วย เรามี ๒ ขา เราทำอะไรกันมา” ทำเป็น โลกๆ ใจ ทำประเพณีใจ เห็นเขาทำ ก็ทำตามๆ กันไป แต่ไม่รู้ที่เราตั้งใจจริงหรือเปล่า เรามีสติสัมปชัญญะของเราจริงไหม เรารู้จักธรรมะของพระพุทธเจ้าคืออะไรไหม พระพระพุทธรเจ้าสอนที่ไหน?

สิ่งที่เราศึกษา.. เดียวนี้โลกเป็นใหญ่นะ มาถึงบอกว่า “ตำราสอนอย่างนี้ๆ”

นี่หลวงตาท่านบอกว่า “สิ่งที่สัมผัสศาสนาได้ ไม่มีสิ่งใดสัมผัสศาสนาได้เลย ไม่มีสิ่งใดรองรับศาสนาได้เลย มีแต่หัวใจของสัตว์โลก”

“ความรู้สึกนี้สัมผัสธรรม”

กระดามันเปื้อนหมึก ปลวกมันกินไปทั้งเล่มเลย ปลวกมันยังไม่รู้อะไรเลย แล้วมันก็อ้างตำรานะ นี่สอนอย่างนั้นๆ แล้วตำราใครเป็นคนเขียน? แม้แต่พระไตรปิฎกนะ..

สาธุ

ครูบาอาจารย์ของเรา หลวงตาท่านพูดว่า “ใครจะกราบพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ในหัวใจเท่ากับพระอริยบุคคล เท่ากับหลวงปู่มั่น เท่ากับครูบาอาจารย์ของเรา”

เราจะบอกว่า พวกพระป่าเราไม่เคยค้ำพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ ไม่เคยค้ำพระไตรปิฎก ไม่เคยค้ำเลย เราเคารพด้วยหัวใจนะ เรามูซากันด้วยหัวใจ แต่ขณะที่เราปฏิบัติ สิ่งนี้มันยังไม่เข้าสัมผัสถึงใจของเรา เราเอาสิ่งนี้มาเป็นกรอบกติกา เหมือนเราทุกคนอยากเป็นเศรษฐี แต่เราไม่มีเงินสักบาทหนึ่ง แต่เราก็มีแต่ความร่ำรวยว่าอยากเป็นเศรษฐีๆ แล้วเราจะเป็นเศรษฐีไหม? แต่ถ้าเราทำมาหากิน เราหาอยู่หากินนะ เก็บเล็กผสมน้อย มีบาทเก็บบาท มี ๒ บาทเก็บ ๒ บาท อนาคตเราจะเป็นเศรษฐี

นี่ก็เหมือนกัน ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “ที่สุดแห่งทุกข์”

เราประพฤติปฏิบัติมันอยู่ที่ความสามารถของเรา อยู่ที่การกระทำของเรา ถ้าเราปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม.. เรามองพระทางโลก เราเห็นพระที่เป็นทางโลกเราก็รับไม่ได้ เราอยากมีพระอย่างครูบาอาจารย์ของเราที่ประพฤติปฏิบัติ เวลาเราปฏิบัติขึ้นมาในการปฏิบัติของเรา เราก็ต้องปฏิบัติให้เป็นธรรม

ปฏิบัติให้เป็นธรรมคืออะไร? ปฏิบัติให้เป็นธรรมมันต้องมีสติมีสัมปชัญญะ มีการทำข้อเท็จจริงที่มันเกิดขึ้นมากับเรา ไม่ใช่ทำให้คนโน้นมาให้ค่า คนนี้มาให้ค่า ใครก็ให้ค่าเราไม่ได้หรอก

“สันทิฏฐิโก” หัวใจสัมผัส.. ทุกข์ก็รู้ว่าทุกข์ สุขก็รู้ว่าสุข

เวลาเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนาจะน้อยเนื้อต่ำใจเลย “ก็นั่งภาวนา ก็เดินจงกรม ทำไมไม่สงบสักที ทำดีแล้วไม่เห็นได้ดีสักที” นี่ไง ไปเรียกร้องไง นี่เราไปให้คะแนน ตัดคะแนนของเราเอง เราทำใจของเราเอง พอทำใจของเราเองมันก็ฟูขึ้นมา กิเลสนี้มันร้ายนัก กิเลสมันอยู่หลังความคิดเรา มันคิดให้เราน้อยเนื้อต่ำใจ แล้วมันก็กระที่บซ้ำเลยนะ “เออ.. เราไม่มีอำนาจวาสนา สิ่งที่เป็นคุณธรรมให้คนมีอำนาจวาสนา.. เลิกซะ เรากลับไปดำรงชีวิตของเราปกติดีกว่า”

ดำรงชีวิตปกติ-ไม่ปกติ เราไม่ต้องไปคิดถึงมันหรอก มันเป็นธรรมชาติ มันเป็น
สิ่งที่มีชีวิต เราเกิดมาเป็นมนุษย์เรามีชีวิตอยู่แล้ว การดำรงชีวิตเราต้องสุดลมหายใจ เรา
ต้องมีลมหายใจ เราต้องดำรงชีวิตของเราไปจนถึงที่สุดอายุขัย มันเป็นธรรมชาติอยู่แล้ว
เราไม่ต้องกลับไปมันก็เป็นธรรมชาติอยู่แล้ว

แต่ในปัจจุบันนี้เรามีสติสัมปชัญญะไหม? ถ้ามีสติมีสัมปชัญญะเราต้องเตือน
ตัวเอง แล้วถ้าเตือนตัวเอง นั่งสมาธิภาวนาให้เป็นธรรม! ให้เป็นธรรมนะ ความเป็นธรรม
คือมันสมดุลใจ ความสมดุล เรามีสติมีปัญญาใคร่ครวญของเรา แม้แต่ว่าการใช้ปัญญาๆ
ทำทานก็ต้องมีปัญญา ถือศีลก็ต้องมีปัญญา ถ้าถือศีลไม่มีปัญญานะ มันเกร็ง

หลวงตาบอกว่า “ถือศีลเหลือศูนย์ไง ว่านี่จะเป็นศีลมันเลยเป็นศูนย์ ไม่ได้อะไร
เลยไง”

ถ้าเป็นศีลนะ ศีลคือความปกติของใจ แล้วปัญญาของเรา เราใคร่ครวญว่าเราควร
ทำอะไรไม่ควรทำอะไร ถ้ามันไม่ครบองค์ประกอบของศีลนะ องค์ของศีลที่มันทำลาย
ไม่ครบนะ มันไม่ขาดหรอก ศีลต่าง ศีลพริ้ว ศีลทะลุ ศีลขาด ศีลนี้มันความปกติของใจ
ถ้าใจมันคิดใจมันทำ อันนี้พอถือศีล เกร็งเลยนะ ทำอะไรไม่ได้เลย เลยเหลือศูนย์เลย
เพราะทำอะไรไม่ได้เลย.. มีปัญญาหรือเปล่า? ไม่มีปัญญา

ศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา.. ไซ้!

ปัญญาในขั้นของใคร? ปัญญาเพื่ออะไร?

ถ้าปัญญาในการชำระกิเลส ไม่ใช่ปัญญาอย่างเราคิดนี่หรอก ความคิดอย่างเรา
เพราะปัญญา ของเราทั้งหมดกิเลสเอามาใช้ เพราะปัญญาของพวกเราเกิดจากอวิชา
ปัญญาของเราเกิดจากจิต ปัญญาของสามัญฐานึกเกิดจากจิตหมด แล้วจิตนี้มันอยู่ในใต้
ของกฎอวิชา อวิชามันครอบงำหัวใจนี่อยู่ ปัญญาที่ใช้กันในโลกลนี้ทั้งหมด เป็นปัญญา
ของกิเลสทั้งหมด!

แต่ถ้าทำความเข้าใจเข้ามา กิเลสสงบตัวลง หินทับหญ้าๆ เขาจะถูกเหยียด
หาย “หินทับหญ้าๆ” มีหินทับหญ้านั่นนะ เพราะหินมันทับหญ้าไว้ ทับกิเลสไว้ กิเลส

มันคิดไม่ได้ตามอภิสราภาพของมัน ก็เลสมันไม่ได้แสดงตัวเต็มกำลังของมัน มันโดนสมาธิ
กดไว้ แล้วโลกุตตรปัญญาเกิดอย่างไร? จะเห็นหน่อของพุทธะ หน่อพุทธะเกิดจากหัวใจ
หน่อพุทธะมันเกิดขึ้นมาจากเรา ถ้าหน่อพุทธะเกิดจากเรา เราทำอย่างไร?

ปฏิบัติธรรมให้เป็นธรรม เราปฏิบัติกันอย่าให้เป็น โลก

เรามองดูว่าพระประพฤติปฏิบัติตัวไม่ดี เราว่าเป็นโลกๆ เขาอยู่ดำรงชีวิตกันแบบ
โลกๆ ถ้าพระปฏิบัติตัวดีขึ้น เขาหลงธรรมลงวินัย ทั้งที่ปฏิบัติเขายังไม่ถึงที่สุด แต่เขาก็มี
กฎของเขา

“ทาน ศีล ภาวนา”

“ศีล สมาธิ ปัญญา”

“พื้นฐานดี” ทุกคนบอกว่าอยากปฏิบัติสมาธิ อยากได้สมาธิ อยากได้มีปัญญา แต่
ทุกคนมองไปที่เป้าหมาย ทุกคนไม่เคยคิดว่า “ศีล คือความปกติของใจ” นี่สิ่งแวดล้อมที่ดี
การถือศีล ศีล ๘ ถือตรงควัตร เรากินอยู่พอดำรงชีวิต ไม่ให้ธาตุขันธ์มันทับจิต นี่เรา
ต้องการสมาธิ แต่เราก็เอาความหนักหน่วง เอาธาตุเอาขันธ์ ธาตุคือพลังงานในร่างกายที่
มันเหลือเพื่อ มันก็กดจิตให้วังเหงาหาวนอน ขันธ์คือความคิด ความวิตกกังวล มันก็กด
จิต ทุกอย่างกดจิตหมด พอกดแล้วเราก็บอกให้จิตเป็นอภิสราภาพ ขอให้จิตเป็นคนดี แต่เรา
ไม่เคยดูศีลเรา เราไม่เคยดูสภาพแวดล้อมของเราละ ถ้าเราดูสภาพแวดล้อมของเรา เรา
กลับมาดูที่พฤติกรรมของเรา

แล้วถ้าพฤติกรรมมันดีขึ้น ทุกอย่างมันดีขึ้น การปฏิบัติของเรามันจะเป็นธรรม
มากขึ้น พอเป็นธรรมมากขึ้นนะ เป้าหมายเราก็ถึงสมาธิได้ง่ายขึ้น ปัญญาที่เกิดขึ้นมาจะ
เกิดโลกุตตรปัญญาที่เกิดจากจิตที่เป็นสมาธิขึ้นมา โลกุตตรปัญญาเกิดขึ้นมา โอ้โฮ..
น้ำตาไหลนะ! น้ำตาไหลพราวเลย!

“อืม.. มันเป็นอย่างนี้เอง! มันเป็นอย่างนี้เอง! เราหาความสุขมาทั้งชีวิต เราวิ่งหา
มาเพื่อจะเป็นเศรษฐีโลก เศรษฐีเงิน เศรษฐีทอง.. วิ่งมาทั้งชีวิตๆ” พอมันเจอขึ้นมา น้ำตา
ไหลพราวเลย

แล้วมีใครบอกเรา? เห็นไหม สันตภูฏิกโก นี้ไง ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรมนะ
เราเห็นพระปฏิบัติ เราบอก “โลกกับธรรม”

ในปัจจุบันนี้ การประพฤติปฏิบัติ การถือศีลภาวนามันจะเป็นโลกหมดแล้วไง
เป็นโลกหมดแล้วเพราะ “เดินจงกรมเราก็เดิน เอ้า.. นั่งก็นั่ง ทำก็ทำทั้งนั้นนะ ไม่เห็น
ได้อะไรเลย” นี้ไง มันเป็นกิริยา เป็นท่าทางเฉยๆ แต่ความจริงในหัวใจมันไม่เป็นความ
จริง ฉะนั้น เราต้องปล่อยนะ ตั้งสติไว้ ความคิดความเห็นของคน เป้าหมายของคนไม่
เหมือนกัน ตั้งสติไว้ ตั้งสติควบคุมจิตเราไว้ เพราะทุกอย่างเกิดจากจิต ความคิดอำนาจ
วาสนา กรรมเวรต่างๆ เกิดจากจิตหมด.. ขอนไม้ ชากศพมันไม่มีเวรไม่มีกรรมหรอก มัน
ไม่มีจิต มันไม่มีสิ่งรับรู้แล้ว มันหมดอายุขัยของมันไปแล้ว

แต่เรายังมีจิตอยู่ ยังมีความรับรู้อันนี้อยู่

บุพเพนิวาสานุสติญาณ กรรมดี-กรรมชั่ว มันมากับจิตดวงนี้

ถ้าจิตดวงนี้ยังมีอยู่นะ อย่างเรามีอุคตมคตอย่างไร มีความรู้สึกละอย่างไร ความคิด
ของเรามันจะเหยียบย่ำเรา แล้วความคิดนี้มันอยู่กับเรา แล้วเราคิดอะไรเราก็เจ็บปวดทุกที
กรรมมันก็ให้ผลเราทุกที เราก็คิดทุกที แล้วเราก็นั่งร้องไห้ทุกที เห็นไหม กรรมมันมีอยู่
กับเรา มันกระทำกับเรา แล้วก็มาเหยียบย่ำเรา แล้วเราพยายามจะแก้ไข เราจะต้องตั้งสติ
ของเรา แล้วใคร่ครวญของเรา รักษาของเรา

“ธรรมจะเกิดที่นี่”

“ศีล สมาธิ ปัญญา จะเกิดที่นี่”

“เกิดที่หัวใจของเรา” หัวใจของเราสัมผัสธรรม แล้วสัมผัสแล้ว มันจะรับรู้! มันจะ
รับรู้! ไม่ต้องมีใครบอก “สันตภูฏิกโก” ไม่มีใครเอาธรรมะยัดในหัวใจของใครได้

คนเจ็บไข้ได้ป่วยไปหาหมอ หมอมาฉีดยาเข้าได้นะ เราไปหาครูบาอาจารย์ เอา
ธรรมฉีดยาเข้ามาในใจเราได้ไหม? มันเป็นไปได้ไม่ได้ มันเป็นการกระทำของเรา

“ดอกบัวบานท่ามกลางหัวใจ” มันจะบานท่ามกลางหัวใจของเราเนะ เราจะรู้ของเรา เราจะเห็นของเรา มันจะเป็นคุณประโยชน์ของเรา นี่ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม

เรื่องโลก เราวิตกวิจารณ์ เห็นการกระทำกันมันเป็นโลกไปหมด แล้วพอเราจะไปทำให้มันสมควรแก่ธรรม เขาบอกว่ามันเป็นสิ่งที่เกินกว่าเหตุ เป็นอรรถกถาญาณุโยค เป็นการทรมาณตน พระพุทธเจ้าไม่ได้สอน แต่มันไม่ได้บอกว่าทรมาณกิเลสเนะ เวลากิเลส มันจะนอนกินสบายของมัน มันบอกนี่ปฏิบัติธรรม เวลาเราทำเพื่อจะชำระกิเลส มันบอกนี่คืออรรถกถาญาณุโยค ไม่ใช่การชำระกิเลส.. ดูกิเลสมันหลอกเรา แล้วเราก็เชื่อ

ฉะนั้นสิ่งนี้เราน้อมเข้ามาในใจเรา แล้วตั้งสติของเรา ใครคิด ใครเห็นอุคคคติ ความเห็นของใจ มันคิดแปลงใจเนะ แล้วแก้ไขเราเพื่อผลประโยชน์ของเรา เอวัง